

LAIN DISCURRER DAVART STEREOTIPS, PREGIUDIZIS, DISCRIMINAZIUN E RASSISSEM

Co sa differenzieschan stereotips, pregiudizis e discriminaziun?

Cura che nus inscuntrain ina persuna nunen-conuschenta, faschain nus a prima vista stim da tschertas characteristics. Co vesa la persuna ora? Quant veglia è ella? Co è ella vestgida? Per ordinari attribuim nus alura questa persuna ad ina tscherta gruppa cun tschertas characteristics. Questa emprima categorisaziun a la svelta ans gida a valitar la persuna.

en il mintgadi. Ma natiralmain na pudain nus uschia betg giuditgar endretg la persuna. Nus na la percepin betg sco individi e forsa na valitain nus betg endretg questa persuna, la degradain u la tractain a moda malgista.

Ils singuls stgalims da quest proceder èn il stereotip, il pregiudizi e la discriminaziun.

Questa moda da simplifitgar la realitad cumplitgada cun supposiziuns è detg nizzaivla

stereotip	In stereotip è la supposiziun che tscherts tratgs specifics sajan characteristics per ina gruppa da persunas. In stereotip po esser positiv, neutral u negativ. El sa referescha ad ina persuna sco commembra d'ina gruppa. El po avair singuls aspects vardavels.
exempels	Las dunnas na s'interessan betg per tecnica. Las dunnas han bunas cumpetenzas socialas.
	Ils umens na s'interessan betg per ils problems d'auters umans. Ils umens han in dun tecnic.
pregiudizi	In pregiudizi è in stereotip che na correspunda betg a la realitad, el è malgist e svalitescha ina persuna. El sa basa sin ina tenuta negativa envers ina gruppa.
exempels	Las dunnas n'èn betg adattadas per professiuns tecnicas, perquai ch'ellas na s'interessan betg per quellas e fan uschia mendra lavur ch'ils umens.
	Ils umens n'èn betg adattads per professiuns socialas, perquai ch'els na s'interessan betg per ils problems d'auters umans.

discriminaziun	Discriminaziun è in cumportament malgist e nuschaivel envers persunas sin fundament da lur appartegnientscha ad ina grupp.
exempels	Ina piazza libra en il sector tecnic vegn occupada cun in um e betg cun ina dunna, perquai ch'ins è da l'avis che dunnas sajan nuna-dattadas per questa professiun.
	Ina piazza libra en il sector social vegn occupada cun ina dunna e betg cun in um, perquai ch'ins è da l'avis che umens sajan nuna-dattads per questa professiun.
rassissem	<p>Nus discurrin da rassissem, sch'i sa tracta d'in stereotip, d'in pregiudizi u d'ina discriminaziun sin fundament da la color da la pel, la derivanza, l'etnia u la religiun. Ultra da quai vegnan questas caracteristicas consideradas sco ertadas e nunmidablas.</p> <p>Rassissem sa basa surtut sin la supposiziun ch'ina grupp sociala saja superiura ad in'otra. I dat rassissem conscient e rassissem subconsciousent. El po s'exprimer tras la lingua u acts (violents) da singuls individis, ma er en la societad tras modas d'agir quotidianas da gruppas (rassissem structural) u tras leschas u instituziuns che promovon u tolereschan inegalitads (rassissem instituziunal).</p>

PENSUM 1: LAIN DISCURRER DAVART ... STEREOTIPS

**NUS
ED ILS AUTERS**

DAL PREGIUDIZI
AL RASSISSEM

Faschai ina grupp da dus, legiai il text introductiv sin il feigl «Lain discurren davart stereotips, pregiudizis, discriminaziun e rassissem».

Numnai dus exempels da stereotips. Empruvai da chattar stereotips positivs e negativs u neutrals. Ils exempels duessan pertutgar la derivanza u l'origin cultural d'ina persuna (estra, tudestga, muslima, artistica, etc.). Nudai voss exempels.

**remartga stereotipa davart
ina grupp d'umans**

**aspects vardaivels e
problem dal stereotip**

Pensum da challenge

La tema d'ademplier in stereotip enconuschent che vegn attribuì ad ina gruppa, da la quala ins fa part, numnan ins «Stereotype Threat» u «smanatscha da stereotips». Questa tema po far che las prestaziuns sa reduceschan, ma era ch'ellas s'augmentan particularmain. Dunnas en posiziuns da cader prestan per exempel savens fitg bler, perquai ch'ellas teman da betg satisfar sco dunna ed uschia d'esser attatgabras.

Numna e declera in exempel che sa referescha a la derivanza u a l'origin cultural d'ina persuna, eventualmain cun ina retschertga en l'internet.

PENSUM 2: LAIN DISCURRER DAVART ... PREGIUDIZIS

**NUS
ED ILS AUTERS**

DAL PREGIUDIZI
AL RASSISSEM

Faschai ina grupp da dus, legiai il text introductiv sin il fegl «Lain discurren davart stereotips, pregiudizis, discriminaziun e rassissem».

Numnai dus exempels da pregiudizis. Ils exempels duessan pertutgar la derivanza u l'origin cultural d'ina persuna (estra, tudestga, muslima, etc.) ed els duessan far visibla la tenuta negativa envers questa persuna u grupp. Formulai dentant er in cunterargument che cumprova ch'il pregiudizi è fallà! Nudai voss exempels.

pregiudizi

cunterargument

Incumbensa da challenge

Il sociolog Werner Bergmann scriva en in artigel davart pregiudizis: «Pregjudizis na sa differenzieschan betg d'austras tenutas, perquai ch'els han qualitäts internas specificas, mabain perquai ch'els èn nungiavischads en il context social.» Legiai en quest connex l'introducziun e la part «Definiziun dals terms»:

<https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/izpb/9680/was-sind-vorurteile/>

Nudai co ch'el argumentescha questa constataziun. Essas vus d'accord cun quella?

PENSUM 3: LAIN DISCURRER DAVART ... DISCRIMINAZIUN

**NUS
ED ILS AUTERS**

DAL PREGIUDIZI
AL RASSISSEM

Faschai ina grupp da dus, legiai il text introductiv sin il feagl «Lain discurren davart stereotips, pregiudizis, discriminaziun e rassissem».

Numnai dus exempels da discriminaziuns. Ils exempels duessan pertutgar la derivanza u l'origin cultural d'ina persuna (estra, tudestga, muslima, etc.).

Pensum da challenge

Savens reunescha ina persuna differentas characteristics che rendan ella particularmain vulnerabla per discriminaziuns (p.ex. schlattaina, impediment, derivanza estra, color da la pel, religiun, vegliadetgna, posiziun sociala, etc.). Talas persunas ristgan d'esser sutapostas a discriminaziuns multiplas en differents contexts (discriminaziun aditiva), u che las differentas characteristics mainan a discriminaziuns pli fermas e pli frequentas (discriminaziun rinforzanta). Sche differentas characteristics vegnan ensemen il medem mument e mainan ad ina discriminaziun, discurr'ins d'ina «discriminaziun intersecziunala».

Numnai in exempel d'ina discriminaziun intersecziunala.

PENSUM 4: LAIN DISCURRER DAVART ... RASSISSEM

**NUS
ED ILS AUTERS**

DAL PREGIUDIZI
AL RASSISSEM

Faschai ina grappa da dus, legiai il text introductiv sin il feagl «Lain discurrer davart stereotips, pregiudizis, discriminaziun e rassissem».

Guardai il film «Junge Schweizerinnen und Schweizer erleben Rassismus in der Schweiz»:

[https://www.swissinfo.ch/ger/rassismus-in-der-schweiz/45863040.](https://www.swissinfo.ch/ger/rassismus-in-der-schweiz/45863040)

En il film raquintan Laurent, Melissa, Brian, Mohamed e Leyla da lur experientschas cun dischavantatgs e degradaziuns.

Nudai las experientschas en la tabella e giuditgai il motiv da la degradaziun respectiva.

	experientscha da la persuna	motiv da la degradaziun
Laurent		
Melissa		
Leyla		
Brian		
Mohamed		

SOLUZIUNS PUSSAIVLAS DALS PENSUMS 1-3

**NUS
ED ILS AUTERS**

DAL PREGIUDIZI
AL RASSISSEM

Pensum 1: Lain discurrer davart ... stereotips

Soluziuns da model

remartga stereotipa davart ina gruppa d'umans	aspects vardaivels e problem dal stereotip
«Las Turitgaisas ed ils Turitgais èn nuncurtaschaivels.» (negativ)	Quai è vair: A Turitg datti savens gronds smugls da glied e bleras persunas han prescha, perquai ch'il tram u il tren na spetga betg. Ma discurre ina giada cun ina Turitgaisa u in Turitgais – quels pon esser fitg curta- schaivels!
«Las Mexicanas ed ils Mexicans mangian gugent spaisas cun chili.» (neutral)	Quai vala per bleras Mexicanas e blers Mexicans. Ma franc betg per tuttas e tuts!
«Gidieuas e gidieus èn intelligents.» (positiv)	Quai è vair: La furmaziun ha ina gronda im- portanza en la cultura gidieua e perquai datti tranter gidieuas e gidieus bleras scenziadas e blers scenziads da renum. Ma l'intelligenza è repartida pli u main tuttina en tut las grondas religiuns dal mund!

Pensum da challenge

Soluziuns da model

Studentas e students da pel stgira han damain success en examens, sch'els crain ch'els sajan
main talentads che las studentas ed ils students da pel clera. Quai vala era per autras minoritads.

<https://www.simplypsychology.org/stereotype-threat.html>

<https://lexikon.stangl.eu/6032/stereotype-threat-theorie>

Pensum 2: Lain discurrer davart ... pregiudizis

Soluziuns da model

pregiudizi	cunterargument
Persunas da l'exteriur èn criminalas.	En las praschuns da la Svizra è la quota da persunas da l'exteriur surproporzionala. Tuttina vegnan las bleras estras ed ils blers esters betg en conflict cun la lescha.
Las cidadinas ed ils citadins èn arrogants.	N'enconuschas ti betg era cidadinas e citadins curtaschaivels ed amiaivels?
Las migrantas ed ils migrants na vulan betg lavurar, mabain profitar da l'agid social.	La gronda part da las migrantas e dals migrants vegn qua aposta per lavurar e gudagnar il paun da mintgadi.
Ils muslims èn ostils envers las dunnas.	En intgins pajais muslimics n'han las dunnas betg dretgs equals als umens. Ma quai na permetta betg da trair ina conclusiun areguard la tenuta dals muslims en general.

Pensum da challenge

Resposta

Els violeschan las normas da la raziunalitad, da la giustia e da la solidaritad umana. Questas normas èn socialmain giavischadas. Ma entaifer l'atgna gruppa èn pregiudizis envers auters per part acceptads. Ins po perquai er avair in'otra opiniun.

Pensum 3: Lain discurrer davart ... discriminaziun

Soluziuns da model

Ad in giuven creschì vegn refusada l'entrada ad ina discoteca pervi da sia pel stgira.

In'interpresa refusescha la dumonda d'ina dunna per ina piazza, perquai ch'ella porta in cuvrachau per motivs religius.

Ina famiglia cun biografia da fugitivs na survegn da l'administraziun d'immobiglias nagin termin per inspectar in'abitaziun, perquai che quella na vul betg affittar a persunas fugitivas.

Pensum da challenge

Soluziuns da model

Ina fugitiva è pertutgada da violenza en ses partenadi. Sin fundament dal status da segiurn dal consort, dal qual ella è era dependenta, èsi per ella bler pli grev da sa separar, perquai ch'ella sto temair da vegnir expulsada (tramessa or dal pajais).

Cumpareglia ils cas concrets

https://www.mehrfachdiskriminierung.ch/wp-content/uploads/sites/218/2020/09/multidis_de.pdf

<https://www.frauen-gegen-gewalt.de/de/infothek/mehrfachdiskriminierung/formen.html>